

در سال ۱۳۹۲، تعداد کل خانوارها به ۲۲/۹ میلیون خانوار رسید که در مقایسه با سال قبل ۴/۰ درصد رشد نشان می‌دهد. از این تعداد خانوار، ۱۶/۸ میلیون در مناطق شهری و ۶/۱ میلیون در مناطق روستایی سکونت داشتند. تعداد خانوار در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۲ در مقایسه با سال قبل به ترتیب ۴/۵ و ۲/۶ درصد افزایش داشت. توزیع تعداد خانوار برحسب مناطق شهری و روستایی استان‌های کشور نشان می‌دهد بیشترین رشد تعداد خانوار در مناطق شهری به میزان ۶/۰، ۶/۰ و ۵/۹ درصد و در مناطق روستایی به استان‌های کرمان، بوشهر و گلستان به ترتیب به میزان ۶/۲، ۴/۹ و ۴/۶ درصد اختصاص داشت. رشد تعداد خانوار در مناطق شهری و روستایی استان تهران در سال ۱۳۹۲ به ترتیب ۳/۵ و ۰/۸ درصد بود.

براساس آمار سازمان ثبت احوال کشور، تعداد موالید در سال ۱۳۹۲، ۱۴۷۱/۸ هزار نفر بود که در مقایسه با سال گذشته ۳/۵ درصد افزایش داشت. با توجه به تعداد وفات ثبت شده به میزان ۳۷۲/۳ هزار نفر، در این سال ۱۰۹۹/۶ هزار نفر به جمعیت کشور اضافه شد. نسبت جنسی حاصل از ثبت رویداد وفات در سال ۱۳۹۲ برابر با ۱۲۹/۴ می‌باشد. در این سال تعداد وفات ثبت شده در مقایسه با سال قبل ۱/۳ درصد افزایش یافت.

شرایط رکود-تورمی اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۲ نیز ادامه داشت. براساس آمارهای مقدماتی، تولید ناخالص داخلی در سال ۱۳۹۲ به قیمت‌های ثابت ۱۳۸۳ در مقایسه با سال قبل ۱/۹ درصد کاهش داشت. همچنین، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در ماشین‌آلات و ساختمان نیز به قیمت‌های ثابت ۱۳۸۳ به ترتیب ۱۶/۱ و ۱/۱ درصد کاهش یافت. افزایش نرخ ارز اگرچه منجر به ایجاد مزیت برای تولید داخلی شد، اما در حوزه واردات، تحریم‌ها همچنان واردات مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای واحدهای تولیدی را با محدودیت مواجه نمود. همین امر منجر به کاهش ارزش واردات در سال مورد بررسی به میزان ۷/۰ درصد شد. شرایط مزبور افت بیشتر تولید بنگاه‌های تولیدی را به دنبال داشت. با این حال، ثبات نسبی نرخ ارز و کاهش نوسانات آن و همچنین عزم دولت برای کنترل تورم، نااطمینانی‌های موجود در اقتصاد را کاهش داد، انتظارات از شرایط آتی کشور را بهبود بخشید و برنامه‌ریزی برای تولید را تسهیل کرد؛ به طوری که نرخ بیکاری در این سال با ۱/۷ واحد درصد کاهش به ۱۰/۴ درصد رسید.

۹-۱- جمعیت و نیروی انسانی

براساس برآورد مرکز آمار ایران، جمعیت کشور در سال ۱۳۹۲ با ۱/۲ درصد رشد به ۷۶/۹ میلیون نفر رسید که ۵۵/۵ میلیون نفر آن ساکن شهرها و بقیه ساکن روستاها بودند. ضریب شهرنشینی در سال مذکور ۷۲/۱ درصد بود. در این سال نسبت جنسی جمعیت که تعداد مردان به ازای هر یکصد نفر جمعیت زن را نشان می‌دهد، برابر ۱۰۱/۶ بود.

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

مذکور در کشور دارد و کاهش این نرخ شرایط بازار کار را در آینده متاثر خواهد ساخت.

۹-۲-۱- عرضه نیروی کار

عرضه نیروی کار تابعی از سطح دستمزدها، تورم انتظاری، فرهنگ کار، ترجیحات نیروی انسانی و همچنین متاثر از تحولات جمعیت کل کشور و به خصوص جمعیت بالای ۱۰ سال می‌باشد. افزایش جمعیت در اواخر دهه ۱۳۵۰ و اوایل دهه ۱۳۶۰ و در نتیجه جوان شدن جمعیت با فاصله ۱۵ تا ۲۰ سال، تاثیر خود را بر بازار کار بر جای نهاده و بخشی از مشکلات حاکم بر بازار کار در شرایط حاضر ناشی از عدم برنامه‌ریزی مطابق با اوج جمعیتی مزبور است.

در سال ۱۳۹۲، جمعیت فعال کشور با ۱/۵ درصد افزایش در مقایسه با سال قبل به حدود ۲۳/۸ میلیون نفر رسید. در این سال جمعیت فعال مردان ۳/۸ درصد افزایش و جمعیت فعال زنان ۸/۶ درصد کاهش داشت. در مجموع، نوسانات جمعیت فعال زنان در مقایسه با مردان بیشتر است، به طوری که جمعیت مزبور در سال ۱۳۹۱ نسبت به سال قبل از آن ۸/۱ درصد رشد داشت، در حالی که در همین سال جمعیت فعال مردان با ۱/۲ درصد کاهش روبه‌رو شد.

از کل جمعیت فعال در سال ۱۳۹۲، ۱۹/۹ میلیون نفر مرد و بقیه زن بودند. توزیع منطقه‌ای جمعیت فعال نشان می‌دهد در این سال ۱۷/۰ میلیون نفر در مناطق شهری و ۶/۸ میلیون نفر در مناطق روستایی به عنوان جمعیت فعال در بازار کار حضور داشتند.

در سال ۱۳۹۲، نرخ مشارکت با ۰/۲ واحد درصد افزایش نسبت به سال گذشته به ۳۷/۶ درصد رسید. افزایش ۱/۵

(هزار نفر) جدول ۹-۱- آمارهای حیاتی جمعیت

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰
تعداد موالید ثبت شده (کل اسناد)	۳/۵	۲/۹	۱۴۷۱/۸
تعداد وفات ثبت شده	۱/۳	-۴/۲	۳۶۷/۵

ماخذ: سازمان ثبت احوال کشور

در سال ۱۳۹۲، تعداد ۷۷۴/۵ هزار مورد ازدواج و ۱۵۵/۴ هزار مورد طلاق به ثبت رسید که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۶/۷ درصد کاهش و ۳/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. نسبت ازدواج به طلاق در سال ۱۳۹۲، ۵/۰ برابر بود که در مقایسه با سال گذشته (۵/۵ برابر)، کاهش نشان می‌دهد. این شاخص بیان‌کننده این واقعیت است که به ازای هر ۵/۰ مورد ازدواج یک مورد طلاق به ثبت رسیده است.

۹-۲-۲- بازار کار

تغییرات شاخص‌های بازار کار برآیند اثر تحولات اقتصادی کشور بر عرضه و تقاضای نیروی کار است. شرایط بازار کار از طرف عرضه متاثر از ساختار جمعیتی به ویژه جمعیت بالای ۱۰ سال و عوامل اقتصادی، و از سمت تقاضا متاثر از شرایط اقتصادی است. شرایط اقتصادی کشور در سال‌های اخیر متاثر از گسترش تحریم‌ها، بی‌ثباتی نرخ ارز، اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها و تورم فزاینده بوده است. بی‌ثباتی نرخ ارز و تورم بالا منجر به نااطمینانی و کاهش سرمایه‌گذاری می‌شود و محدودیت‌های ناشی از تحریم‌ها استفاده از فناوری‌های روز تولید را محدود می‌کند. این شرایط در بلندمدت ساختار تولید کشور را پرهزینه و غیر رقابتی کرده و در نهایت تقاضای نیروی کار کاهش می‌یابد. در سمت عرضه نیروی کار، در بلندمدت، کاهش نرخ باروری از تهدیدهای این بازار به شمار می‌رود. نتایج سرشماری سال ۱۳۹۰ مرکز آمار ایران حکایت از کاهش نرخ

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

بخش غیر فعال جامعه بر دوش سهم اندکی از شاغلان خواهد بود که این روند، موجب کاهش سطح رفاه کشور خواهد شد.

عرضه نیروی کار به طور مستقیم متأثر از تحولات جمعیت کل کشور و به خصوص جمعیت بالای ۱۰ سال می‌باشد؛ لذا کاهش رشد میزان زاد و ولد در کشور طی سال‌های اخیر و ادامه آن نگرانی‌هایی را ایجاد نموده است؛ زیرا این روند با تاخیر زمانی در بازار کار مشاهده خواهد شد. اصلاح این روند با توجه به اینکه تمایل خانوارها به فرزنددار شدن و تغییر نرخ باروری متأثر از شرایط فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی کشور است، سیاست‌گذاری‌های جمعیتی را با پیچیدگی‌های بیشتری مواجه ساخته است. در بخش عرضه نیروی کار، روند کلی عرضه نیروی کار (جمعیت فعال) در سال‌های اخیر رشد ناچیزی داشته است. این در حالی است که نزدیک به یک سوم از جمعیت کشور (بیش از ۲۴ میلیون نفر) را جوانان ۲۰-۳۵ ساله تشکیل می‌دهند. عدم وجود زمینه‌های اقتصادی برای مشارکت فعال‌تر افراد در بازار کار، عامل اصلی عدم رشد عرضه نیروی کار مطابق با پتانسیل‌های موجود می‌باشد. براساس گزارش توسعه انسانی (HDI) سال ۲۰۱۵ سازمان ملل متحد، نرخ مشارکت جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در سال ۲۰۱۳ در کشور ترکیه برای زنان و مردان به ترتیب ۲۹/۴ و ۷۰/۸ درصد، در مصر ۲۳/۷ و ۷۴/۸ درصد، در کره جنوبی ۵۰/۱ و ۷۲/۱ درصد و متوسط جهانی آن ۵۰/۳ و ۷۶/۷ درصد بود. در گزارش مذکور، نرخ مشارکت در ایران برای زنان و مردان به ترتیب ۱۶/۶ و ۷۳/۶ درصد گزارش شده است.

درصدی جمعیت فعال (شاغلان و بیکاران) موجب افزایش نرخ مشارکت کل کشور شد.

در سال ۱۳۹۲، نرخ مشارکت به تفکیک مناطق شهری و روستایی به ترتیب با ۰/۴ واحد درصد افزایش و ۰/۶ واحد درصد کاهش به ۳۶/۹ و ۳۹/۷ درصد رسید.

بررسی نرخ مشارکت به تفکیک جنسیت نشان می‌دهد نرخ مشارکت مردان و زنان در سال مذکور به ترتیب ۶۳/۰ و ۱۲/۴ درصد بود که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۱/۸ واحد درصد افزایش و ۱/۳ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

با توجه به سهم نسبتاً بالای جمعیت بالقوه فعال از کل جمعیت کشور (سهم حدود ۸۵ درصدی جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر از کل جمعیت)، چنانچه امکان به‌کارگیری و اشتغال نسبت بیشتری از نیروی کار بالقوه فراهم گردد، دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز (جامعه‌ای فعال) ممکن خواهد بود. در حال حاضر، از حدود ۶۳ میلیون نفر جمعیت بالقوه فعال (جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر) تنها ۲۳/۸ میلیون نفر فعال می‌باشند. براساس سرشماری سال ۱۳۹۰، حدود ۴۵ میلیون نفر از جمعیت بین ۲۰ تا ۶۰ سال قرار دارند و جمعیت فعال کنونی تنها نیمی از آنان را شامل می‌شود. بنابراین، به دلیل پایین بودن نرخ مشارکت در بین زنان و مردان، بار تامین هزینه زندگی تنها بر دوش یک سوم از جمعیت بوده و تقریباً هر نفر مسئولیت تامین هزینه خود و ۲ نفر دیگر را دارد. در صورت تداوم این شرایط و با توجه به افزایش جمعیت مسن و غیر فعال در دهه‌های آتی، مشکلات تامین هزینه

جدول ۹-۲- تحول جمعیت و بازار کار

(هزار نفر- درصد)

درصد تغییر(۱)	سال		
	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۰
۱/۰	۶۳۳۵۶	۶۲۷۱۲	۶۳۴۲۷
۱/۵	۲۳۸۳۵	۲۳۴۷۶	۲۳۳۸۸
۳/۴	۲۱۳۳۷	۲۰۶۲۸	۲۰۵۱۰
-۱۲/۶	۲۴۸۸	۲۸۴۸	۲۸۷۸
۰/۲	۳۷/۶	۳۷/۴	۳۶/۹
-۱/۷	۱۰/۴	۱۲/۱	۱۲/۳
-۲/۰	۱۱/۸	۱۳/۸	۱۳/۷
-۱/۲	۷/۰	۸/۲	۸/۹
-۱/۸	۸/۶	۱۰/۴	۱۰/۵
۰/۱	۱۹/۸	۱۹/۷	۲۰/۹
-۲/۸	۲۴/۰	۲۶/۸	۲۶/۵
-۳/۲	۲۸/۲	۳۱/۴	۳۰/۰
-۲/۳	۱۶/۱	۱۸/۴	۱۹/۸
-۳/۳	۲۱/۲	۲۴/۵	۲۴/۰
-۳/۳	۲۴/۱	۲۷/۴	۲۶/۵
-۲/۹	۱۴/۲	۱۷/۱	۱۷/۷

ماخذ: مرکز آمار ایران

۱- تغییرات نرخ‌های بیکاری و مشارکت برحسب واحد درصد می‌باشند.

۲- برآوردهای جمعیتی مرکز آمار ایران براساس سرشماری سال ۱۳۹۰ تعدیل شده است. بر این اساس، جمعیت بالای ۱۰ سال و بیشتر در سال ۱۳۹۱ قابل مقایسه با سال ۱۳۹۰ نمی‌باشد.

۹-۲-۲- تقاضای نیروی کار

کشاورزی اتفاق افتاده که سال قبل بیشترین تعداد اشتغال در آن ایجاد شده بود. بیشترین میزان ایجاد اشتغال نیز در بخش صنعت اتفاق افتاده است.

خالص مشاغل ایجاد شده در سال ۱۳۹۲ معادل ۷۰۹/۳ هزار شغل بود. بررسی خالص مشاغل ایجاد شده به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد در این سال حدود ۴۱۶/۱ هزار فرصت شغلی در بخش صنعت و ۳۷۸/۶ هزار فرصت شغلی جدید در بخش خدمات ایجاد و از اشتغال بخش کشاورزی حدود ۸۵/۰ هزار شغل کاسته شد. بررسی مشاغل ایجاد شده به تفکیک جنسیت نشان می‌دهد در این سال حدود ۱۰۱۲/۴ هزار فرصت شغلی به اشتغال مردان اضافه و در مقابل، ۳۰۳/۲ هزار فرصت شغلی از اشتغال زنان کاسته شد.

تقاضای نیروی کار عبارت است از (حداکثر) نیروی

کاری که در هر میزان دستمزد برای تولید به کار گرفته می‌شود و نشان می‌دهد کارفرمایان در دستمزد معین تمایل به استخدام چه میزان نیروی کار دارند. به‌طور کلی، تقاضای نیروی کار تابعی از سطح تولید (تقاضای موثر) و قیمت‌های نسبی عوامل تولید است.

آمار تعداد شاغلان در بخش‌های مختلف اقتصادی شامل صنعت، کشاورزی و خدمات در سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد که در این سال در مجموع ۲۱/۳ میلیون نفر مشغول به کار بوده‌اند که در مقایسه با تعداد شاغلان در سال گذشته ۳/۴ درصد افزایش نشان می‌دهد. بررسی اشتغال به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۲، عمده کاهش اشتغال در بخش

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

درصد رسید که نسبت به سال گذشته ۲/۰ واحد درصد کاهش داشت. در سال گذشته، تعداد زنان شاغل با ۹/۹ درصد افزایش روبه‌رو بود و با کاهش سال ۱۳۹۲ تقریباً به سطح اشتغال سال ۱۳۹۰ رسید.

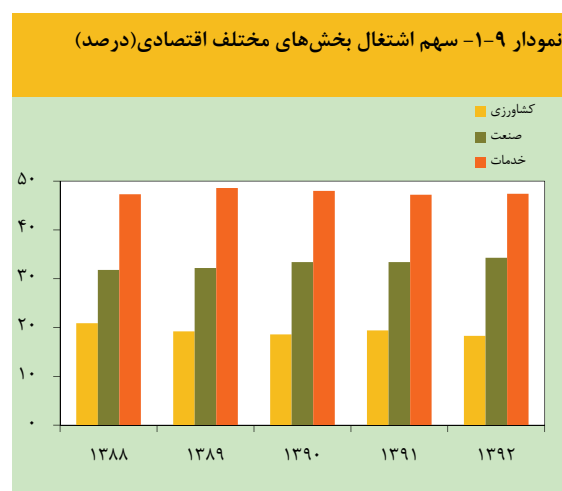
۹-۲-۳- بیکاری

در سال ۱۳۹۲، نرخ بیکاری با ۱/۷ واحد درصد کاهش نسبت به سال گذشته به ۱۰/۴ درصد رسید. در سال مورد بررسی، نرخ بیکاری مردان و زنان به ترتیب ۸/۶ و ۱۹/۸ درصد بود که نسبت به سال قبل به ترتیب ۱/۸ واحد درصد کاهش و ۰/۱ واحد درصد افزایش داشت. مقایسه جمعیت بیکار در سال ۱۳۹۲ با سال گذشته نشان می‌دهد که تعداد بیکاران از حدود ۲/۸۵ میلیون نفر در سال ۱۳۹۱ به ۲/۴۹ میلیون نفر در این سال کاهش یافته است.

بررسی وضعیت نرخ بیکاری برحسب مناطق نشان می‌دهد نرخ بیکاری مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۲ به ترتیب ۱۱/۸ و ۷/۰ درصد بود که در مقایسه با سال گذشته به ترتیب ۲/۰ و ۱/۲ واحد درصد کاهش داشت. نرخ بیکاری بالاتر در مناطق شهری به دلیل مهاجرت کارجویان روستایی به این مناطق است.

در سال ۱۳۹۲، نرخ بیکاری جوانان در گروه سنی ۲۴-۱۵ ساله، ۲۴/۰ درصد بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۱، ۲/۸ واحد درصد کاهش داشت. نرخ بیکاری جوانان در گروه سنی ۲۹-۱۵ ساله نیز با ۳/۳ واحد درصد کاهش به ۲۱/۲ درصد رسید. در دو گروه سنی مذکور نیز نرخ بیکاری به تفکیک جنسیت حاکی از بالا بودن نرخ بیکاری زنان است؛ به طوری که نرخ بیکاری زنان در دو گروه سنی ۲۴-۱۵ و ۲۹-۱۵ ساله به ترتیب ۴۱/۸ و ۳۹/۱ درصد بود.

در سال ۱۳۹۲، بخش خدمات با ۴۷/۴ درصد بیشترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داد. در این سال سهم بخش‌های صنعت و کشاورزی به ترتیب معادل ۳۴/۳ و ۱۸/۳ درصد بود. اشتغال بخش‌های اقتصادی در سال ۱۳۹۲ در مقایسه با سال گذشته حاکی از کاهش ۲/۱ درصدی شاغلان بخش کشاورزی و افزایش به ترتیب ۶/۰ و ۳/۹ درصدی شاغلان بخش‌های صنعت و خدمات است.

تعداد شاغلان در گروه سنی ۲۹-۱۵ ساله در سال ۱۳۹۲ به ۵۹۹۹ هزار نفر رسید. براساس سرشماری سال ۱۳۹۰، جمعیت این گروه سنی نزدیک به ۲۴ میلیون نفر بود؛ بنابراین، ۲۵ درصد این گروه سنی شاغل و ۷۵ درصد آنان غیر فعال یا بیکار بودند. نسبت شاغلان در این گروه سنی در سال ۱۳۸۵ بیش از ۲۹ درصد بود. با توجه به عبور اوج جمعیتی از این گروه سنی، پایین بودن سهم شاغلان در این گروه حاکی از عدم بهبود وضعیت اشتغال جوانان می‌باشد.

در سال مورد بررسی، تعداد زنان شاغل به ۳۱۴۴ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال گذشته ۸/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد. به این ترتیب، سهم اشتغال زنان از کل شاغلان به ۱۴/۷

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

۹-۲-۴- تسهیلات اعطا شده برای ایجاد اشتغال

الف- تسهیلات اعطایی بانک‌ها به بنگاه‌های کوچک

اقتصادی زودبازده و کارآفرین

بررسی عملکرد آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین از ابتدای اجرای آیین‌نامه (اسفند ماه ۱۳۸۴) تا پایان سال ۱۳۹۲ نشان می‌دهد مانده مبلغ طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها ۷۶۶/۵ هزار میلیارد ریال و ارزش طرح‌های تایید شده در بانک‌ها ۳۵۴/۵ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با اسفند ماه ۱۳۹۱ به ترتیب ۲/۲ و ۴/۱ درصد رشد داشت. از میان ۳۱۶/۳ هزار میلیارد ریال طرح‌های قرارداد منعقد شده، حدود ۴۰/۳ درصد مربوط به بنگاه‌های با کمتر از ۱۰ نفر شاغل و بقیه مربوط به بنگاه‌های با ۱۰ تا ۴۹ نفر شاغل بود. با توجه به مبلغ قراردادهای منعقد شده و فرصت‌های شغلی مورد انتظار در قراردادهای مذکور، میزان اعتبار لازم برای ایجاد هر فرصت شغلی ۱۵۴/۹ میلیون ریال برآورد می‌گردد.

در میان استان‌های کشور، استان‌های لرستان و کهگیلویه و بویراحمد به ترتیب با ۱۷/۱ و ۱۶/۵ درصد بالاترین نرخ بیکاری و استان‌های گلستان و کرمان به ترتیب با ۵/۸ و ۶/۱ درصد کمترین نرخ بیکاری را به خود اختصاص دادند. مقایسه تغییرات نرخ بیکاری در استان‌های کشور در سال ۱۳۹۲ با سال قبل نشان می‌دهد که در استان‌های آذربایجان شرقی، البرز، ایلام، سمنان، فارس، قزوین، قم، هرمزگان، گلستان، بوشهر، اردبیل و یزد نرخ بیکاری کاهش و نرخ مشارکت افزایش داشته است. در استان‌های خراسان شمالی، خراسان جنوبی، خوزستان، سیستان و بلوچستان، کهگیلویه و بویراحمد و مازندران تغییرات نرخ مشارکت و نرخ بیکاری هم‌سو و مثبت بوده است. در استان‌های آذربایجان غربی، تهران، چهارمحال و بختیاری، خراسان رضوی، زنجان، کردستان، کرمانشاه، لرستان، مرکزی و همدان تغییرات نرخ مشارکت و بیکاری هم‌سو و منفی بوده است.

جدول ۹-۳- مقایسه عملکرد تسهیلات اعطایی به بنگاه‌های کوچک زودبازده و کارآفرین (میلیارد ریال)

درصد تغییر در مانده	میزان تغییر در مانده		مانده در پایان اسفند ماه			
	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۴۶۷۶۸۰/۰	۴۶۷۶۸۰/۰	۴۶۷۶۸۰/۰	سه‌میه ابلاغی از سوی بانک مرکزی
۲/۲	۲/۸	۱۶۳۱۹/۶	۷۶۶۴۹۳/۰	۷۵۰۱۷۳/۴	۷۳۰۰۳۶/۳	ارزش طرح‌های معرفی شده به بانک‌ها
۴/۱	۲/۱	۱۴۰۲۹/۸	۳۵۴۵۱۰/۰	۳۴۰۴۸۰/۲	۳۳۳۵۲۸/۵	ارزش طرح‌های تایید شده در بانک
۳/۸	۳/۱	۱۱۶۷۴/۵	۳۱۶۳۴۲/۰	۳۰۴۶۶۷/۵	۲۹۵۵۵۸/۸	ارزش طرح‌های قرارداد منعقد شده
						فرصت‌های شغلی برآورد شده براساس
۱/۲	۱/۳	۲۴۶۰۵/۰	۲۰۴۲۱۰۰/۰	۲۰۱۷۴۹۵/۰	۱۹۹۲۵۷۲/۰	طرح‌های قرارداد منعقد شده (نفر)
۳/۷	۴/۰	۱۰۵۸۳/۰	۲۹۵۰۴۷/۰	۲۸۴۴۶۴/۰	۲۷۳۵۷۵/۱	تسهیلات پرداختی
۳/۶	۴/۹	۳۸۲/۰	۱۰۸۵۹/۷	۱۰۴۷۷/۷	۹۹۹۰/۲	اقساط سررسید گذشته
۲۰/۳	۱۸/۸	۴۷۹۵/۸	۳۷۲۷/۸	۲۸۳۷۶/۷	۲۳۵۸۰/۹	مطالبات معوق

عملکرد، ۱۰/۶ هزار میلیارد ریال مربوط به تغییر در مانده تسهیلات اعطایی در پایان اسفند ماه ۱۳۹۲ نسبت به اسفند ماه ۱۳۹۱ بود.

مانده تسهیلات پرداخت شده توسط بانک‌های عامل از ابتدای اجرای آیین‌نامه تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۲ در مجموع معادل ۲۹۵/۰ هزار میلیارد ریال بود. از این میزان

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۲

سال ۱۳۹۲ به جمع مشمولان صندوق بیمه بیکاری اضافه شدند ۱۶۷/۴ هزار نفر بود. بنابراین، تعداد بیمه‌شدگانی که طی سال ۱۳۹۲ از مقرری بیمه بیکاری استفاده نمودند به ۳۸۳/۵ هزار نفر رسید^(۱).

(نفر) جدول ۹-۴- عملکرد صندوق بیمه بیکاری

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۲	۱۳۹۱	
-۱۱/۶	۱۹۰۹۹۶	۲۱۶۱۷۷	تعداد مقرری‌بگیران
-۱۴/۰	۱۶۷۳۵۳	۱۹۴۷۰۱	تعداد برقراری مقرری
۶/۳	۱۷۹۱۶۵	۱۶۸۶۲۴	تعداد موارد قطع مقرری

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

در سال ۱۳۹۲، مقرری ۱۷۹/۲ هزار نفر از مشمولان صندوق بیمه بیکاری قطع گردید. حدود ۷۳/۰ درصد به دلیل اتمام مدت استحقاق، ۱۷/۰ درصد به دلیل اشتغال مجدد و ۱۰/۰ درصد باقی‌مانده به دلایلی از جمله بازنشستگی، ازکارافتادگی، فوت یا عدم شرکت در کلاس‌های فنی و حرفه‌ای و ... از ردیف مقرری‌بگیران حذف شدند. در سال ۱۳۹۲، تعداد موارد قطع مقرری به دلیل اشتغال مجدد ۶/۷ درصد رشد داشت.

جدول ۹-۵- توزیع علل قطع مقرری بیمه بیکاری

سایر	اشتغال مجدد	استفاده از حداکثر مدت	تعداد کل قطع مقرری	نفر	سهم(درصد)
۱۶۸۶۲	۲۸۶۶۶	۱۲۳۰۹۶	۱۶۸۶۲۴	۱۳۹۱	۱۰۰/۰
۱۰/۰	۱۷/۰	۷۳/۰	۱۰۰/۰	سهم(درصد)	
۱۷۸۶۲	۳۰۵۷۴	۱۳۰۷۲۹	۱۷۹۱۶۵	۱۳۹۲	۱۰۰/۰
۱۰/۰	۱۷/۰	۷۳/۰	۱۰۰/۰	سهم(درصد)	

ماخذ: سازمان تامین اجتماعی

۱- تعداد استفاده‌کنندگان در هر سال عبارت است از مجموع مقرری‌های برقرار شده در همان سال به‌علاوه مقرری‌بگیران باقی مانده در پایان سال قبل.

تا پایان اسفند ماه ۱۳۹۲، به ترتیب ۱۰/۹ و ۲۸/۴ هزار میلیارد ریال از اصل تسهیلات، سررسیدگذشته و معوق شد که در مقایسه با مانده اسفند ماه سال قبل به ترتیب ۳/۶ و ۲۰/۳ درصد افزایش داشت. نسبت اقساط سررسیدگذشته و معوق به کل تسهیلات پرداختی در این بخش در پایان اسفند ماه ۱۳۹۲ به ۱۳/۳ درصد رسید که در مقایسه با نسبت مذکور در سال قبل ۱/۳ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

ب- تسهیلات مشاغل خانگی و خوداشتغالی

براساس قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی (مصوب ۱۳۸۹)، بانک مرکزی از محل منابع قرض‌الحسنه بانک‌ها، در سال ۱۳۹۲ معادل ۵/۰ هزار میلیارد ریال اختصاص داد. عملکرد بانک‌های عامل در پایان اسفند ماه ۱۳۹۲ نشان می‌دهد معادل ۴/۰ هزار میلیارد ریال از مبلغ مذکور در قالب تسهیلات مشاغل خانگی و خوداشتغالی اعطا گردیده است.

علاوه بر تسهیلات مشاغل خانگی، در سال ۱۳۹۲ بانک مرکزی سهمیه‌ای معادل ۱۹/۰ هزار میلیارد ریال جهت تسهیلات اشتغال‌زایی از محل منابع قرض‌الحسنه به بانک‌ها ابلاغ نمود که ۹/۳ هزار میلیارد ریال از سهمیه مذکور در این سال تحقق یافت.

۹-۲-۵- عملکرد صندوق بیمه بیکاری در سال ۱۳۹۲

تعداد مقرری‌بگیران بیمه بیکاری در سال ۱۳۹۲ در مقایسه با سال ۱۳۹۱ با ۱۱/۶ درصد کاهش معادل ۱۹۱ هزار نفر بود. این تعداد با توجه به جمعیت بیکار کشور (حدود ۲۴۸۸/۴ هزار نفر در سال ۱۳۹۲) سهم اندکی از کل بیکاران را تشکیل می‌دهد. تعداد بیمه‌شدگانی که طی

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

آماده‌سازی نیروی انسانی برای ورود به بازار کار است. با شناخت مناسب از مزیت‌های نسبی و برنامه‌ریزی صحیح آموزشی می‌توان نیروی انسانی پویاتری را جهت تسریع توسعه اقتصادی به کار گرفت. امکانات آموزشی عمومی مناسب باعث کاهش فقر فرهنگی و اقتصادی شده و زمینه را برای بالفعل کردن استعدادهای افراد جامعه فراهم می‌نماید.

۹-۳-۱- آموزش و پرورش عمومی

در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲، تعداد کل دانش‌آموزان^(۱) با اندکی افزایش به ۱۳/۳ میلیون نفر رسید. در این سال تعداد دانش‌آموزان مقطع ابتدایی در مقایسه با سال تحصیلی قبل ۲/۴ درصد افزایش و تعداد دانش‌آموزان مقطع راهنمایی ۲/۰ درصد کاهش داشت. اجرای طرح تغییر نظام آموزش کشور و افزایش مقطع ابتدایی به ۶ سال در افزایش دانش‌آموزان مقطع فوق موثر بوده است؛ ضمن اینکه عدم ورود دانش‌آموز جدید به مقطع راهنمایی در این سال منجر به کاهش تعداد دانش‌آموزان این مقطع شده است.

در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲، حدود ۲۹/۳ درصد از دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه و ۱۷/۶ درصد از دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه در هنرستان‌های فنی- حرفه‌ای و کاردانش مشغول به تحصیل بودند. این آمار نشان‌دهنده تمایل بیشتر پسران به ورود سریع به بازار کار و تمایل دختران به ادامه تحصیل در دانشگاه می‌باشد.

۱- شامل دانش‌آموزان دوره‌های آمادگی، ابتدایی، راهنمایی تحصیلی، متوسطه عمومی، پیش‌دانشگاهی، بزرگسال و تربیت معلم می‌باشد.

براساس قانون کار، مدت پرداخت مقرری حداقل ۶ ماه و حداکثر ۵۰ ماه از اولین روز بیکاری می‌باشد. طبق آمار ارائه شده، مقرری پرداختی برحسب نفر- ماه در سال ۱۳۹۲ با ۵/۰ درصد کاهش به ۲/۴ میلیون ریال رسید.

۹-۲-۶- دستمزد و حقوق

تعیین حداقل دستمزد در اغلب کشورها به منظور تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از نیروی کار با تخصص و مهارت پایین صورت می‌گیرد. در ایران هر سال حداقل مزد برای کارگران و ضریب حقوق برای کارمندان دولت تعیین می‌گردد. براساس ماده ۴۱ قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹، شورای عالی کار در هر سال میزان حداقل مزد کارگران را اعلام می‌نماید. حداقل دستمزد اسمی ماهانه کارگران در سال ۱۳۹۲ با ۲۵/۰ درصد افزایش نسبت به سال قبل معادل ۴۸۷۱/۰ هزار ریال تعیین شد. با در نظر گرفتن نرخ تورم در سال مذکور (۳۴/۷ درصد)، حداقل دستمزد واقعی ماهانه در مقایسه با سال گذشته ۷/۲ درصد کاهش داشت.

براساس مصوبه هیات وزیران، ضریب حقوق کارکنان دولت از ۸۰۵ واحد در سال ۱۳۹۱ به ۱۰۰۶ واحد در سال ۱۳۹۲ افزایش یافت که در مقایسه با سال قبل ۲۵ درصد افزایش داشت. بنابراین، رفاه واقعی کارکنان دولت در سال ۱۳۹۲ با توجه به نرخ تورم کاهش داشته است.

۹-۳- آموزش

نظام آموزشی هر کشور در مقاطع مختلف تحصیلی، علاوه بر رسالت فرهنگی و اجتماعی، عهده‌دار تربیت و

جدول ۹-۶- دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی برحسب جنس (۱)

(هزار نفر)

درصد تغییر	۱۳۹۲-۹۳		۱۳۹۱-۹۲		
	پسر	دختر	پسر	دختر	
۲/۵	۲/۴	۳۶۱۰/۹	۳۴۰۷/۴	۳۵۲۲/۹	۳۳۲۸/۱
-۲/۳	-۱/۶	۱۰۸۵/۲	۹۸۶/۰	۱۱۱۰/۵	۱۰۰۲/۴
۰/۸	-۰/۲	۱۶۹۶/۶	۱۵۹۱/۶	۱۶۸۳/۳	۱۵۹۴/۷
۱/۲	۱/۰	۶۳۹۲/۷	۵۹۸۴/۹	۶۳۱۶/۷	۵۹۲۵/۲

۱- شامل دانش‌آموزان بزرگسال نمی‌باشد.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش
۲- بدون احتساب دانش‌آموزان دوره پیش‌دانشگاهی می‌باشد.

جدول ۹-۷- ترکیب دانش‌آموزان مقاطع مختلف تحصیلی در مناطق شهری و روستایی

(درصد)

درصد تغییر	۱۳۹۲-۹۳ (۱)		۱۳۹۱-۹۲		
	مناطق روستایی	مناطق شهری	مناطق روستایی	مناطق شهری	
۳۰/۳	۶۹/۷	۳۱/۲	۶۸/۸		ابتدایی
۲۳/۰	۷۷/۰	۲۴/۱	۷۵/۹		راهنمایی تحصیلی
۱۱/۷	۸۸/۳	۱۲/۳	۸۷/۷		متوسطه عمومی
۲۳/۴	۷۶/۶	۲۴/۹	۷۵/۱		جمع

۱- از سال ۱۳۹۲، برای محاسبه سهم دانش‌آموزان در مناطق شهری و روستایی، کل دانش‌آموزان بدون مقطع آمادگی در نظر گرفته شده است.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

جدول ۹-۸- دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقاطع مختلف تحصیلی

درصد تغییر	سهم در کل دانش‌آموزان (درصد)		تعداد (هزار نفر)		
	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۱-۹۲	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۱-۹۲	
۱۱/۷	۲۵/۳	۸/۶	۶۰۳/۵	۵۴۰/۴	ابتدایی
-۱/۵	-۳۷/۴	۷/۲	۱۴۸/۷	۱۵۱/۰	راهنمایی تحصیلی
۴/۶	۲۶/۹	۱۰/۰	۳۲۷/۹	۳۱۳/۵	متوسطه عمومی
۷/۵	۹/۳	۸/۷	۱۰۸۰/۱	۱۰۰۴/۹	جمع (۱)

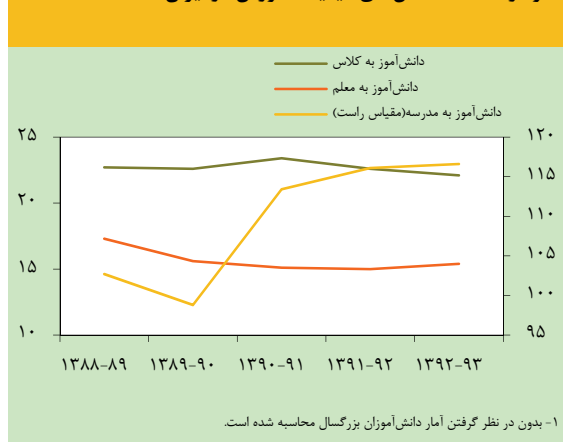
۱- سهم از کل دانش‌آموزان با احتساب دوره پیش‌دانشگاهی است.

ماخذ: وزارت آموزش و پرورش

افزایش به ۵۸۳/۳ هزار باب رسید. کادر آموزشی کل کشور در این سال به ۸۴۰/۲ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال گذشته ۱/۱ درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۹۳، تعداد دانش‌آموزان مدارس غیر دولتی در مقایسه با سال تحصیلی گذشته افزایش داشت. در سال تحصیلی مذکور، حدود ۸/۷ درصد از دانش‌آموزان کشور در مدارس غیر دولتی مشغول به تحصیل بودند.

نمودار ۹-۲- شاخص‌های کیفیت آموزش در ایران (۱)

۱- بدون در نظر گرفتن آمار دانش‌آموزان بزرگسال محاسبه شده است.

در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۹۳، تعداد مدارس کشور با ۰/۶ درصد افزایش به ۱۱۰/۷ هزار دستگاه رسید. به همین دلیل، شاخص دانش‌آموز به مدرسه به رقم ۱۱۶/۶ نفر رسید که در مقایسه با رقم سال قبل (۱۱۶/۱ نفر) معادل ۰/۵ واحد افزایش داشت. در این سال شاخص دانش‌آموز به معلم با ۰/۴ واحد افزایش نسبت به سال قبل به رقم ۱۵/۴ رسید. شاخص دانش‌آموز به کلاس با ۰/۵ واحد کاهش نسبت به سال قبل به رقم ۲۲/۱ نفر رسید. در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۹۳، تعداد کلاس‌ها با ۳/۴ درصد

فصل ۹ تحولات بازار کار و نیروی انسانی

۹-۳-۲- آموزش عالی

در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۹۳، تعداد دانشجویان کشور (دولتی و غیر دولتی) به ۴۶۸۵/۴ هزار نفر رسید که درمقایسه با سال تحصیلی قبل ۷/۳ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۹۳، تعداد دانشجویان رشته خدمات در مقایسه با سال تحصیلی گذشته با ۲۶/۰ درصد افزایش روبه‌رو شد. در این سال تعداد دانشجویان در گروه‌های «علوم تربیتی»، «علوم ریاضیات و محاسبات» و «کشاورزی و دامپزشکی» کاهش یافت. در سال تحصیلی مذکور، ۶۹/۲ درصد از دانشجویان در دو گروه تحصیلی «علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق» و «مهندسی، تولید و ساخت» به تحصیل مشغول بودند که در مجموع نسبت به سال تحصیلی ۱۳۹۱-۹۲، حدود ۲۳۸/۰ هزار نفر افزایش نشان می‌دهد.

در سال تحصیلی ۱۳۹۲-۹۳، تعداد سوادآموزان تحت پوشش نهضت سوادآموزی ۳۷۴/۴ هزار نفر بود که در مقایسه با سال قبل ۴۳/۲ درصد کاهش نشان می‌دهد. از کل سوادآموزان، حدود ۵۲/۴ درصد در دوره تکمیلی و بقیه در مقاطع مقدماتی و سوادآموزی به تحصیل اشتغال داشتند. در راستای اجرای قانون برنامه پنجم توسعه، سازمان نهضت سوادآموزی از سال ۱۳۹۰ منحل و به عنوان یکی از معاونت‌های وزارت آموزش و پرورش تعیین شد و واحدهای استانی آن نیز در آموزش و پرورش استانی ادغام شدند. مقرر است تا پایان برنامه پنجم توسعه بی‌سوادی در بین جمعیت ۱۰-۴۹ سال ریشه‌کن گردد. به همین دلیل، برنامه‌های معاونت سوادآموزی وزارت آموزش و پرورش نیز بر آموزش‌های تکمیلی متمرکز شده است.

جدول ۹-۹- کل دانشجویان کشور

(نفر)

	سهم (درصد)		درصد تغییر		سال تحصیلی	
	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۱-۹۲	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۱-۹۲	۱۳۹۲-۹۳	۱۳۹۱-۹۲
آموزش عالی دولتی (۱)	۶۷/۶	۶۵/۳	۱۱/۰	۰/۹	۳۱۶۷۲۱۹	۲۸۵۳۴۹۹
زن	۳۴/۷	۳۴/۹	۶/۵	-۳/۲	۱۶۲۵۳۹۲	۱۵۲۶۵۷۰
مرد	۳۲/۹	۳۰/۴	۱۶/۲	۶/۰	۱۵۴۱۸۲۷	۱۳۲۶۹۲۹
دانشگاه آزاد اسلامی	۳۲/۴	۳۴/۷	۰/۲	-۳/۹	۱۵۱۸۱۶۷	۱۵۱۴۴۰۲
زن	۱۲/۶	۱۳/۳	۱/۵	-۵/۷	۵۸۹۰۲۶	۵۸۰۰۶۹
مرد	۱۹/۸	۲۱/۴	-۰/۶	-۲/۸	۹۲۹۱۴۱	۹۳۴۳۳۳
جمع	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۷/۳	-۰/۸	۴۶۸۵۳۸۶	۴۳۶۷۹۰۱

ماخذ: وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری

۱- شامل دانشجویان دانشگاه پیام نور و موسسات آموزش غیر دولتی - غیر انتفاعی نیز می‌باشد.